

Anadolu'nun Eşsiz Mozaikleri

Bu fotoğraftaki eseri tanıyor musunuz? Belki bir kısmınız tanıyor. Ancak tanımayanlar için biz söyleyelim. Bu, Gaziantep'in Nizip ilçesindeki Zeugma antik kentinde, Roma İmparatorluğu'ndan kalma bir evin yemek odasında bulunmuş bir yer döşemesi. Bu döşeme farklı renklerdeki küçük taş parçalarıyla oluşturulmuş. Bu şekilde farklı renklerde küçük taş parçalarıyla yüzeyleri kaplayarak yapılan eserlere mozaik deniyor. Mozaikğin geçmişi çok eski uygarlıklara dayanıyor. Mozaik yaparken yalnızca küçük taş parçaları değil cam, seramik, metal, ahşap gibi malzemelerden elde edilen parçalar da kullanılabiliyor. Ayrıca çakıl taşlarının kullanıldığı mozaikler de var.

Anadolu, eski çağlardan bu yana pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış bir yer olduğundan ülkemizdeki tarihi eserler arasında mozaiklere çok sık rastlanıyor. Bu eserlerin bir kısmı duvar ya da tavan süslemelerinde, bir kısmı da yer döşemelerinde yer alıyor. Mozaik yapımında kullanılan malzemeler de bölgeden bölgeye ve uygarlıktan uygarlığa değişebiliyor.

Bu mozaikteki kişinin Yunan tanrıçası Gaia olduğu düşünülüyor.

İlk mozaik eserlerin, günümüzden binlerce yıl önce Mezopotamya'da yaşamış olan Sümerlerce yapıldığı düşünülüyor. Mozaik eserler yapan eski uygarlıklardan biri de Anadolu topraklarında yaşamış olan Frigler. Friglere ait bazı mozaik eserler de Ankara'da Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde bulunuyor.

Antakya Arkeoloji Müzesi'nde bulunan Romalılardan kalma bu mozaikte iki dansçı resmedilmiştir.

Anadolu'da bulunmuş mozaik eserlerin bir kısmı da yine bu topraklarda yaşamış olan Roma ve Bizans imparatorluklarına ait. Roma İmparatorluğu zamanında yollar, pazar yerleri, hamamlar, binaların zeminleri sıklıkla mozaikle kaplanırmış. İzmir'in Selçuk ilçesindeki Efes antik kentinde olduğu gibi. Romalılar yaptıkları mozaiklerde günlük yaşantıları sırasında gerçekleştirdikleri etkinlikleri resmederlermiş.

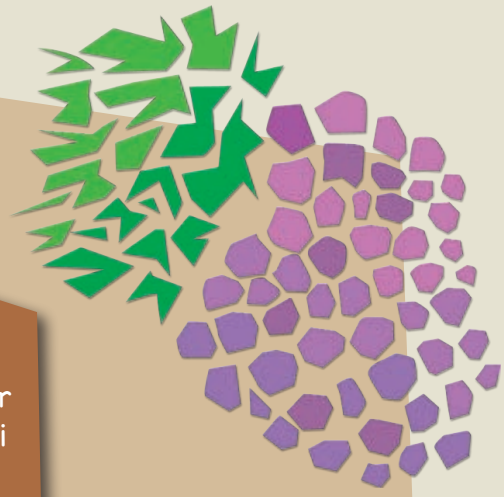
Romalılardan kalma, bu mozaik yer döşemesi Efes antik kentinde bulunuyor.

Mozaik Müzelerini Ziyaret Edebilirsiniz

Ülkemizde geçmişten günümüze kalmış mozaik eserlerin sergilendiği çok sayıda müze var. Yazımızı okuduktan sonra siz de bu müzeleri ziyaret edebilirsiniz. İşte Türkiye'de bulunan mozaik müzeleri: Büyük Saray Mozaikleri Müzesi (İstanbul), Zeugma Mozaik Müzesi (Gaziantep), Antakya Mozaik Müzesi (Hatay), Misis Mozaik Müzesi (Adana), Gönen Mozaik ve Açık Hava Müzesi (Balıkesir), Narlıkuyu Mozaik Müzesi (Mersin). Ayrıca pek çok müzede mozaik eserlere rastlamak mümkün.

Bu fotoğrafta gördüğünüz Bizans döneminden kalma yer döşemesi İstanbul'daki Büyük Saray Mozaikleri Müzesi'nde bulunuyor.

Smalti denen mozaik parçaları.

Bizans İmparatorluğu döneminde hem duvar ve tavan mozaikleri yapılmaya başlanmış hem de mozaik yapımında kullanılan malzemeler çeşitlenmiş. Bizanslılar mozaik yapımında smalti denen mat ve renkli minik cam parçalarının yanı sıra gümüş ve altın parçaları da kullanmaya başlamışlar. İstanbul'daki bazı tarihi yapıların ve müzelerin duvarlarında, tavanlarında ve yerlerinde Bizanslılardan kalma mozaiklere rastlamak mümkün.

Mozaik Nasıl Yapılır?

Mozaik yapımında kullanılan parçalara "tessera" denir. Tesseralar farklı büyüklük ve şekillerde olabilir. Kare, dikdörtgen, üçgen gibi. Bazen de belirgin bir şekilleri olmaz. Mozaikler, yüzeylerin bu tesseralarla kaplanmasıyla yapılır. İlk olarak üzeri kaplanacak olan yüzeye bir desen çizilir. Daha sonra hangi renklerde mozaik parçalarının kullanılacağı belirlenir. Mozaik parçaları yüzeye yapıştırılır. Daha sonra aralarındaki boşluklar alçı ve benzeri malzemelerden yapılan bir sıvayla doldurulur.

Kübra Sıvıçoğlu
Çizim: Bengi Gençer

